

5 SERİ NO'LU KURUMLAR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ

Belge türü	Tebliğ
Kanun	KURUMLAR VERGİSİ KANUNU
Tebliğ grubu	KURUMLAR VERGİSİ GENEL TEBLİĞLERİ
Sayı	28178
Tarih	19.01.2012
Sıra no	5

Bu Tebliğde, türev ürünlerden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesine ilişkin açıklamalar yapılmış olup, 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde1 ilgili bölümler itibarıyla aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır.

1- "6. Safi Kurum Kazancı" başlıklı bölümün sonuna aşağıdaki alt bölüm eklenmiştir.

"6.1. Türev ürünlerden elde edilen kurum kazançlarının tespiti

6.1.1. Forward işlemleri

Forward sözleşmesi, taraflardan birinin sözleşmeye konu olan finansal varlığı sözleşmede belirlenen fiyat üzerinden gelecekteki belirli bir tarihte satın almasını, karşı tarafın da sözleşmeye konu finansal varlığı satmasını şart koşan bir sözleşme türüdür.

Forward işlemi esas itibarıyla, bir "taahhüt" niteliğinde olduğundan ve gelirin elde edilmesi sözleşmenin sonuçlandırılması ile gerçekleştiğinden, vadeye kadar dönem içinde yapılan değerlemelerin (reeskont işlemlerinin) kurum kazancı ile ilişkilendirilmemesi gerekir. Kurum kazancına dahil edilecek kâr veya zararın vade sonunda tespit edilmesi gerekmektedir.

Örnek: (A) Kurumunun 4/1/2011 tarihinde (F) Bankası ile yapmış olduğu 3 ay vadeli forward USD alım sözleşmesine ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

İşlem Tarihi	: 4/1/2011
Vade Tarihi	: 4/4/2011
Sözleşme Tutarı	: 1.000.000 USD
Sözleşme Kuru	: 1,4890

Vadede Spot Kur : 1,5268

	Sözleşmeye baz alınan	Sözleşmeye baz alınan
Kazanç	= kıymetin piyasa fiyatına - kıymetin işlem(kullanım) fiyatına	
	göre oluşan değeri	göre oluşan değeri

Kazanç = 1.000.000 USD x (1,5268-1,4890) = 37.800.- TL

Bu forward işleminden (A) Kurumu lehine doğan 37.800.- TL kazanç tutarı sözleşmenin vade tarihinde (F) Bankası tarafından (A) Kurumuna ödenmiş olup bu tutar anılan tarih itibarıyla (A) Kurumunun kurum kazancına dahil edilecektir.

Sözleşmenin vadeden önce bozulması halinde ise forward işleminden doğan kâr veya zararın sözleşmenin bozulma tarihinde kurum kazancına dahil edilmesi gerekecektir.

Öte yandan, forward sözleşmesinin teslimat ile sonuçlanması halinde, yapılan işlem esas itibarıyla bir varlığın alım-satım işleminden farklı olmayacağından, sözleşmenin vade tarihi itibarıyla alınan veya satılan varlıkların değerinin, sözleşmede belirtilen birim değer üzerinden kayıtlara intikal ettirilmesi gerekmektedir.

6.1.2. Swap işlemleri

Swap, iki tarafın belirli bir zaman dilimi içinde farklı faiz ödemelerini ve/veya farklı para birimlerini karşılıklı olarak değiştirdikleri bir takas sözleşmesidir.

6.1.2.1. Para swapı

Para swapı işlemi, tarafların önceden anlaştıkları oran ve koşullarda belirli miktardaki para birimlerini değiştirmek suretiyle gerçekleştirdikleri bir işlemdir.

Para swapı işleminde elde etme, sözleşmenin vadesinde gerçekleştiğinden, vadeye kadar dönem içinde yapılan değerlemelerin (reeskont işlemlerinin) kurum kazancı ile ilişkilendirilmemesi ve kurum kazancına dahil edilecek kâr veya zararın vade sonunda tespit edilmesi gerekmektedir.

Örnek 1: (A) Kurumunun (F) Bankası ile yapmış olduğu USD/TL para swapı sözleşmesine ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

İşlem Tarihi : 25/4/2011

Vade Tarihi : 24/5/2011

İşlem Tarihindeki Kur : 1,5112

Sözleşme Kuru : 1,5220

Bu swap işleminde, (A) Kurumu sözleşme tarihinde (sözleşmenin spot bacağı) 20.000.000 USD karşılığı olarak 30.224.000.- TL verecek, vadede ise (sözleşmenin forward bacağı) 20.000.000 USD verip 30.440.000.- TL alacaktır.

Buna göre, işlem tarihinde (A) Kurumu tarafından (F) Bankasından alınan 20.000.000 USD için işlem tarihindeki kur üzerinden (1,5112 döviz kuru karşılığı olarak) 30.224.000.- TL ödenerek döviz alışı yapılması nedeniyle, bu döviz satım işlemine ilişkin olarak (F) Bankasında oluşan kâr veya zararın kurum kazancına dahil edilmesi gerekmektedir.

Swap işlemi nedeniyle, (A) Kurumu tarafından sözleşme kuru üzerinden (1,5220 döviz kuru) vade tarihinde (F) Bankasına yapılacak 20.000.000 USD tutarındaki döviz teslim işlemi ise esas itibarıyla bir taahhüt işlemi niteliğinde olduğundan ve gelirin elde edilmesi sözleşmenin vade tarihinde gerçekleştiğinden, bu taahhüt işlemi nedeniyle vadeye kadar olan dönem içinde (F) Bankası tarafından yapılan değerlemelerin (reeskont işlemlerinin) kurum kazancı ile ilişkilendirilmemesi gerekecektir. Sözleşmenin vadesinde (A) Kurumu lehine doğan (30.440.000 - 30.224.000) 216.000.- TL kazanç tutarı anılan tarih itibarıyla (A) Kurumunun kurum kazancına dahil edilecektir. Bu işlem sonucunda (F) Bankasının 216.000.-TL zararının da aynı tarih itibarıyla kurum kazancının tespitinde dikkate alınması gerekecektir.

Öte yandan, swap sözleşmesine konu döviz değişimi nedeniyle bilançonun aktifine kaydedilen dövizlerin genel hükümler çerçevesinde değerlemeye tabi tutulması gerekeceği tabiidir.

Örnek 2: (B) Kurumunun (Y) Bankası ile yapmış olduğu EURO/USD para swapı sözleşmesine ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

İşlem Tarihi : 27/5/2011

Vade Tarihi : 26/6/2011

İşlem Tarihindeki Kur : 1,4239

Sözleşme Kuru : 1,4230

Bu swap işleminde, (B) Kurumu sözleşme tarihinde (sözleşmenin spot bacağı), 25.000.000 EURO karşılığı olarak 35.597.500 USD verecek, vadede ise (sözleşmenin forward bacağı) 25.000.000 EURO verip 35.575.000 USD alacaktır.

Buna göre, işlem tarihinde (Y) Bankası tarafından (B) Kurumuna teslim edilen 25.000.000 EURO ile bunun karşılığında anılan Kurum tarafından bankaya teslim edilen 35.597.500 USD nedeniyle esas itibarıyla bir döviz satış işlemi gerçekleştiğinden, söz konusu döviz satım işlemleri sonucunda (B) Kurumunda ve (Y) Bankasında oluşan kâr veya zararın kurum kazancına dahil edilmesi gerekmektedir.

Swap işlemi nedeniyle, (B) Kurumu tarafından sözleşme kuru üzerinden (1,4230 kur karşılığı) (Y) Bankasına vade tarihinde yapılacak 25.000.000 EURO tutarındaki döviz teslimi işlemi ile (Y) Bankası tarafından anılan Kuruma aynı tarihte yapılacak USD döviz teslim işlemi esas itibarıyla taahhüt niteliğinde olduğundan, vadeye kadar dönem içinde bu taahhüt işlemlerinden kaynaklanan (Y) Bankası ve (B) Kurumu tarafından yapılan değerlemelerin (reeskont işlemlerinin) kurum kazancı ile ilişkilendirilmemesi gerekecektir. Sözleşmenin vadesinde (Y) Bankası lehine doğan (35.597.500 - 35.575.000) 22.500 USD karşılığı kazanç tutarı anılan tarih itibarıyla (Y) Bankasının kurum kazancına dahil edilecektir. Bu işlem sonucunda (B) Kurumunun zararının da aynı tarih itibarıyla kurum kazancının tespitinde dikkate alınması gerekecektir.

Öte yandan, swap sözleşmesine konu döviz değişimi nedeniyle bilançonun aktife kaydedilen dövizlerin genel hükümler çerçevesinde değerlemeye tabi tutulması gerekeceği tabiidir.

Ayrıca, swap sözleşmesi çerçevesinde değişime konu para birimlerinin sözleşme tarihi itibarıyla tesliminde işlem tarihindeki birim değer üzerinden, sözleşmenin vade tarihi itibarıyla tesliminde sözleşmede belirtilen birim değer üzerinden kayıtlara intikal ettirilmesi gerekmektedir.

Sözleşmenin vadeden önce bozulması halinde ise para swap işleminden doğan kâr veya zararın sözleşmenin bozulma tarihinde kurum kazancına dahil edilmesi gerekecektir.

6.1.2.2. Faiz swapı

Faiz swapı, gösterge bir anapara üzerinden farklı faiz oranı esaslarına göre hesaplanacak faizlerin iki taraf arasında anlaşılan vadelerde değişimini öngören bir sözleşme çeşidi olup, aynı para biriminden olan borçların sadece faiz ödemelerinin yapısı değişmekte, anapara tutarı değişimi gerçekleşmemektedir.

Faiz swapı işleminde elde etme, sözleşmede yer alan faiz oranları dikkate alınarak hesaplanan faiz değişimlerinin yapıldığı dönemler itibarıyla gerçekleştiğinden, bu dönemlerin sonuna kadar ilgili dönem içinde yapılan değerlemelerin (reeskont işlemlerinin) kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim veya ilave kalem olarak düzeltilmesi gerekecektir. Dolayısıyla, faiz swapı sözleşmesine istinaden sözleşmenin taraflarınca ödenen veya tahsil edilen faizler, sözleşmenin vadesi beklenmeksizin faiz tahakkukunun yapıldığı dönemler itibarıyla taraflarca kurum kazançlarının tespitinde gelir veya gider olarak dikkate alınacaktır.

Faiz swapında faiz değişimlerinin çıkışması durumunda, söz konusu faiz değişim tarihlerinde elde edilen faiz geliri ile ödenen faiz giderlerinin karşılaştırılması sonucunda oluşacak net kâr veya zararın bu tarihler

itibarıyla kurum kazancının tespitinde dikkate alınması gerekecektir.

Örnek 1: (A) Kurumu 30/7/2010 tarihinde, 10.000.000 USD tutarındaki 2 yıl vadeli 6 ayda bir LIBOR faiz ödemeli borcundan doğan yükümlülüğünü yerine getirebilmek üzere, (Z) Bankası ile %4 faiz oranı ile yaptığı 2 yıl vadeli 6 ayda bir faiz ödemeli swap sözleşmesine ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

Sözleşme Tutarı : 10.000.000 USD

Sözleşme Tarihi : 30/7/2010

Sabit Faiz : % 4

Değişken faiz : USD LIBOR

<u>Faiz Değişim Tarihleri:</u>	<u>LIBOR</u>	<u>Döviz Kuru</u>
31/1/2011	%4,5	1,60
29/7/2011	%3,8	1,67
31/1/2012	%4,1	1,61
31/7/2012	%3,7	1,71

FAİZ DEĞİŞİM TARİHLERİ	LIBOR	(Z) BANKASI TARAFINDAN (A) KURUMUNA ÖDENEN FAİZ	(A) KURUMUNUN (Z) BANKASINA ÖDEDİĞİ FAİZ	KURUM KAZANCININ TESPİTİNDE DİKKATE ALINACAK TUTAR
31/1/2011	%4,5	225.000 USD (225.000x1,60= 360.000)	200.000 USD (200.000x1,60=320.000)	40.000.-TL

29/7/2011	%3,8	190.000 USD (190.000x1,67= 317.300)	200.000 USD (200.000x1,67=334.000)	(16.700).- TL
31/1/2012	%4,1	205.000 USD (205.000x1,61= 330.050)	200.000 USD (200.000x1,61= 322.000)	8.050.- TL
31/7/2012	%3,7	185.000 USD (185.000x1,71)= 316.350)	200.000 USD (200.000x1,71= 342.000)	(25.650).- TL

Bu durumda, (A) Kurumu 31/1/2011 tarihinde değişken faizden sabit faize geçmiş olması nedeniyle avantajlı durumda olup söz konusu swap işlemi sonucu (Z) Bankasından elde ettiği faiz geliri tutarı ile (Z) Bankasına ödediği faiz giderinin karşılaştırılması sonucunda oluşan 40.000.- TL'lik tutarı 31/1/2011 tarihi itibarıyla kurum kazancına dahil etmesi gerekmektedir.

29/7/2011 tarihi itibarıyla (A) Kurumunun swap işlemi dolayısıyla (Z) Bankasına ödediği faiz gideri ile (Z) Bankasından elde ettiği faiz gelirlerinin karşılaştırılması sonucunda 10.000 USD zarar oluştuğundan, (A) Kurumu bu tutarın TL karşılığı olan 16.700.- TL zararı kurum kazancının tespitinde dikkate alabilecektir.

31/1/2012 tarihinde ise (A) Kurumu faiz swapı işleminden dolayı ödediği faiz gideri ile elde ettiği faiz gelirinin karşılaştırılması sonucunda (5.000 USD) 8.050.- TL kârlı durumda olup, bu kârın kurum kazancına dahil edilmesi gerekecektir.

31/7/2012 tarihinde (A) Kurumu yine yapılan swap işlemi dolayısıyla ödediği faiz gideri ile elde ettiği faiz gelirinin karşılaştırılması sonucunda oluşan 25.650.- TL zararı kurum kazancının tespitinde dikkate alabilecektir.

işlem tarihindeki kur, işleme taraf olan banka tarafından kullanılan işlem anındaki kuru, böyle bir kurum bulunmaması halinde ise Merkez Bankası döviz alış kurunu ifade etmektedir.

Faiz swapında faiz değişimlerinin bir kısmının çakışmaması halinde ise çakışmayan faiz değişim tarihlerinde elde edilen faiz geliri veya ödenen faiz giderlerinin, değişim tarihi itibarıyla yapılacak faiz gideri reeskontu veya faiz geliri reeskontu ile karşılaştırılması sonucunda oluşacak net kâr veya zararın bu tarihler itibarıyla kurum kazancının tespitinde dikkate alınması gerekecektir. Çakışmayan faiz değişim tarihlerinde yapılan faiz gideri reeskontu veya faiz geliri reeskontunun da izleyen dönem başından

itibaren ters kayıtlı kapatılması gerekecektir.

Örnek 2: Tam mükellef (G) Bankası 10.000.000 USD tutarındaki 2 yıl vadeli 3 ayda bir LIBOR faiz ödemeli borcundan doğan yükümlülüğünü yerine getirebilmek için, 30/7/2010 tarihinde yurt dışında mukim (D) Bankası ile % 4 faiz oranı ile yaptığı 2 yıl vadeli 6 ayda bir faiz ödemeli swap sözleşmesine ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

Sözleşme Tutarı : 10.000.000 USD

Sözleşme Tarihi : 30/7/2010

Sabit Faiz : % 4

Değişken faiz : USD LIBOR

<u>Faiz Değişim Tarihleri:</u>		<u>LIBOR</u>	<u>Döviz Kuru</u>
<u>(G) Bankası</u>	<u>(D) Bankası</u>		
	28/10/2010	%5,1	1,60
31/1/2011	31/1/2011	%4,5	1,62
	29/4/2011	%2,6	1,64
29/7/2011	29/7/2011	%3,8	1,67
	28/10/2011	%4,0	1,66
31/1/2012	31/1/2012	%4,1	1,61
	30/4/2012	%3,9	1,67
31/7/2012	31/7/2012	%4,0	1,71

ÖDEME TARİHLERİ		LIBOR	(D) BANKASI TARAFINDAN (G) BANKASINA ÖDENEN FAİZ	(G) BANKASI TARAFINDAN (D) BANKASINA ÖDENEN FAİZ	(G) BANKASI TARAFINDAN DİKKATE ALINACAK REESKONT TUTARI	(G) BANKASININ KURUM KAZANCININ TESPİTİNDE DİKKATE ALINACAK TUTAR
(G) BANKASI	(D) BANKASI					
	28/10/2010	%5,1	127.500 USD (127.500x1,60= 204.000)		100.000 USD (100.000x1,60= 160.000)	44.000.- TL
31/1/2011	31/1/2011	%4,5	112.500 USD (112.500x1,62= 182.250)	200.000 USD (200.000/2 x 1,62= 162.000)		20.250.- TL
	29/4/2011	%2,6	65.000 USD (65.000x1,64= 106.600)		100.000 USD (100.000x1,64= 164.000)	(57.400).- TL
29/7/2011	29/7/2011	%3,8	95.000 USD (95.000x1,67= 158.650)	200.000 USD (200.000/2 x 1,67= 167.000)		(8.350).-TL
	28/10/2011	%4,0	100.000 USD (100.000x1,66= 166.000)		100.000 USD (100.000x1,66= 166.000)	0
31/1/2012	31/1/2012	%4,1	102.500 USD (102.500x1,61= 165.025)	200.000 USD (200.000/2 x 1,61= 161.000)		4.025.- TL

	30/4/2012	%3,9	97.500 USD (97.500x 1,67= 162.825)		100.000 USD (100.000x1,67 = 167.000)	(4.175).- TL
31/7/2012	31/7/2012	%4,0	100.000 USD (100.000x1,71= 171.000)	200.000 USD (200.000/2 x 1,71= 171.000)		0

Örneğimize göre, 28/10/2010 tarihi itibarıyla (D) Bankası tarafından (G) Bankasına 204.000.-TL faiz ödemesi yapılmakta olup (G) Bankası tarafından yapılan herhangi bir faiz ödemesi bulunmadığından, bu tarihte (G) Bankası tarafından yapılacak 160.000.-TL tutarındaki faiz gideri reeskontu ile (D) Bankası tarafından ödenen faiz geliri arasındaki net fark (G) Bankasının kurum kazancının tespitinde dikkate alınacaktır. (G) Bankası tarafından yapılan bu reeskont işlemi izleyen dönem başından (1/1/2011) itibaren ters kayıtla kapatılmak suretiyle gelir hesapları ile ilişkilendirilecektir.

29/4/2011, 28/10/2011 ve 30/4/2012 tarihlerinde de yukarıda yapılan açıklama çerçevesinde, (G) Bankası tarafından yapılan herhangi bir faiz ödemesi bulunmasa dahi faiz gideri reeskontu yapılacak ve bu reeskont işlemi izleyen dönem başında yapılan ters kayıtla kapatılmak suretiyle gelir hesapları ile ilişkilendirilecektir.

31/1/2011, 29/7/2011, 31/1/2012 ve 31/7/2012 tarihlerinde ise bankaların karşılıklı yükümlülüklerinin çakışması nedeniyle herhangi bir reeskont hesaplaması söz konusu olmayıp, faiz gelir ve gideri arasındaki net fark kurum kazancına dahil edilecektir.

Bu şekilde, faiz swapı işleminden (G) Bankası tarafından elde edilen kâr veya zararlar ilgili oldukları hesap dönemi itibarıyla kurum kazancının tespitinde dikkate alınacaktır.

6.1.3. Opsiyon sözleşmeleri

Opsiyon sözleşmeleri, belirli bir miktardaki varlığı (fiziksel emtia veya finansal varlık) belirli bir fiyattan gelecekte belirli bir tarihte satın alma veya satma hakkı sağlayan sözleşmelerdir.

6.1.3.1. Opsiyon primi

Opsiyon sözleşmelerinde, satın alma veya satma hakkını alan tarafın bu hakkı satan tarafa yaptığı ödeme opsiyon primidir.

Opsiyon primi, kurumlar vergisi mükellefleri açısından tahakkuk esası gereği, opsiyon sözleşmesinde belirtilen hakkı satan tarafça opsiyon hakkının satışı karşılığında alınan bir bedel olarak sözleşmenin düzenlendiği tarihte kesinleştiğinden, bu tarih itibarıyla gelir olarak dikkate alınacaktır.

Diğer taraftan, bu hakkı satın alan tarafça söz konusu opsiyon primi sözleşmeden doğan kazancın hesabında gider olarak dikkate alınacağından, sözleşmeden elde edilen kazancın kesinleştiği tarih olan opsiyon hakkının kullanıldığı veya sözleşmenin sona erdiği tarih itibarıyla gider olarak dikkate alınacaktır.

6.1.3.2. Opsiyon sözleşmesi

Tezgah üstü piyasalarda gerçekleştirilen opsiyon sözleşmelerinden doğan işlemlerde elde etme, opsiyon sözleşmesinde belirtilen hakkın kullanılması ile birlikte gerçekleştiğinden opsiyonun kullanıldığı tarihe kadar olan dönem içinde yapılan değerlemelerin (reeskont işlemlerinin) kurum kazancı ile ilişkilendirilmemesi gerekmektedir.

Opsiyon sözleşmesinin teslimat olmaksızın nakdi uzlaşma ile sonlandırılması durumunda, nakdi uzlaşma sonucunda elde edilen kâr veya zararın kurum kazancına dahil edilmesi gerekecektir.

Örnek 1: (B) Kurumu 14/1/2011 tarihinde (F) Bankası ile yapmış olduğu 6 ay vadeli EURO alım opsiyon sözleşmesinde alım hakkını alan taraf olup bu sözleşmeye ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

Sözleşme Tutarı : 1.500.000 EURO

Vade Tarihi : 14/7/2011

Sözleşme Tarihindeki Kur : 2,0630

Opsiyon Kuru : 2,1200

Vadede Spot Kur : 2,3250

Opsiyon Primi : 15.000 EURO (1.500.000x%1)

Sözleşmeden Doğan Kâr/Zarar = 1.500.000 EURO x (2,3250 - 2,1200)

= 307.500.- TL

Bu durumda, (B) Kurumunca ödenen opsiyon primi (15.000 x 2,0630=) 30.945.- TL opsiyon primi sözleşmenin vade tarihi itibarıyla gider olarak dikkate alınacaktır.

(B) Kurumu lehine opsiyon sözleşmesinden doğan 307.500.- TL kâr tutarı ise (F) Bankası tarafından nakit olarak ödendiğinden, bu tutar sözleşmenin vade tarihi itibarıyla (B) Kurumunun kazancına dahil edilecektir.

Aynı şekilde, (F) Bankasınca tahsil edilen opsiyon primi (30.945.- TL) sözleşme tarihi itibarıyla gelir olarak dikkate alınacaktır. Ayrıca, opsiyon sözleşmesine bağlı olarak doğan 307.500.- TL'lik zarar tutarı sözleşmenin vade tarihi itibarıyla kurum kazancının tespitinde dikkate alınacaktır.

Örnek 2: Dar mükellef (N) Kurumu 15/8/2011 tarihinde tam mükellef (Y) A.Ş. ile yapmış olduğu 4 ay vadeli USD alım opsiyon sözleşmesinde alım hakkını satan taraf olup bu sözleşmeye ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

Sözleşme Tutarı : 3.000.000 USD

Vade Tarihi : 15/11/2011

Sözleşme Tarihindeki Kur: 1,7600

Opsiyon Kuru : 1,8400

Vadede Spot Kur : 1,8100

Opsiyon Primi : 30.000 USD (3.000.000x%1)

Sözleşmeden Doğan Kâr/Zarar = 3.000.000 USD x (1,8400-1,8100) = 90.000.- TL

Bu durumda, dar mükellef (N) Kurumuna (Y) A.Ş. tarafından ödenen (30.000 x 1,7600=) 52.800.- TL opsiyon primi sözleşmenin vade tarihi itibarıyla gider olarak dikkate alınacaktır.

(Y) A.Ş.'nin sözleşme vadesinde oluşan spot kurun sözleşme kurundan düşük olması nedeniyle bu alım opsiyonu hakkını kullanması durumunda 90.000.- TL zarar ortaya çıkacağından opsiyon hakkı kullanılmayacak olup, zarar tutarı ödediği opsiyon primi ile sınırlı kalacaktır.

Öte yandan, opsiyon sözleşmesinin teslimat ile sonuçlanması halinde, yapılan işlem esas itibarıyla bir varlığın satışı işleminden farklı olmayacağından, sözleşmenin vade tarihi itibarıyla alınan veya satılan varlıkların sözleşmede ki opsiyon kuru ile kayıtlara intikal ettirilmesi gerekmektedir.

Opsiyon sözleşmesi ile elde edilen sözleşmeye konu varlığın alım veya satım hakkının kullanılması durumunda;

- Alım opsiyonunda, sözleşme uyarınca alım hakkını alan tarafça sözleşmeye konu varlık için ödenen tutar sözleşmeye konu varlığın maliyet bedelini; alım hakkını satan tarafça sözleşmeye konu varlık için

tahsil edilen tutar ise sözleşmeye konu varlığın satış bedelini oluşturacaktır.

- Satım opsiyonunda, sözleşme uyarınca satım hakkını alan tarafça sözleşmeye konu varlık için tahsil edilen tutar sözleşmeye konu varlığın satış bedelini; satım hakkını satan tarafça sözleşmeye konu varlık için ödenen tutar ise sözleşmeye konu varlığın maliyet bedelini oluşturacaktır.

Opsiyon sözleşmesinin verdiği hakkın kullanılmaması durumunda ise sözleşmeye istinaden herhangi bir kâr veya zararın doğması söz konusu olmayacaktır.

Türkiye'de kurulu organize borsalarda (VOB v.b.) gerçekleştirilen opsiyon sözleşmelerine ilişkin olarak izleyen bölümde yer alan açıklamaların dikkate alınması gerekecektir.

6.1.4. Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası işlemleri

Vergi Usul Kanununun 289 uncu maddesinde, "Bu bölümde yazılı olmayan veyahut yazılı olup da kendi ölçülerıyla değerlendirilmesine imkan bulunmayan iktisadi kıymetlerden bina ve arazi vergi değerleriyle, diğerleri, varsa borsa rayici, yoksa mukayyet değerleri, o da yoksa emsal bedeliyle değerlendirilir." hükmü yer almaktadır.

Buna göre;

- Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsasında gerçekleştirilen vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri, Vergi Usul Kanununun 289 uncu maddesi uyarınca borsa rayici ile değerlendirileceğinden, anılan sözleşmelerin değerlendirme günü itibarıyla borsada oluşan uzlaşma fiyatına (borsa rayici) göre oluşan farkın, kurum kazancı ile ilişkilendirilmesi gerekecektir.

- Sözleşmenin ters pozisyonla kapatılması halinde, gerçekleşen kâr veya zarar kurum kazancına dahil edilecektir.

- Sözleşmenin vadesinde nakit uzlaşma sonucu elde edilen kâr veya zarar, kurum kazancına dahil edilecektir.

- Sözleşmenin teslimat ile sonuçlanması halinde, yapılan işlem esas itibarıyla bir varlığın alım-satım işleminden farklı olmayacağından, sözleşmenin vade tarihi itibarıyla alınan veya satılan varlıkların değerinin, sözleşmede belirtilen birim değer üzerinden kayıtlara intikal ettirilmesi gerekmektedir.

- Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsasında işlem yapan müşterilerin teminat hesaplarında bulunan nakdi teminatların TAKASBANK tarafından nemalandırılması sonucu elde edilen gelirler de genel hükümler çerçevesinde kurum kazancına dahil edilecektir.

6.1.5. Aracı kuruluş varantları

Aracı kuruluş varantı, elinde bulunduran kişiye, dayanak varlığı ya da göstergeyi önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar alma veya satma hakkı veren ve bu hakkın kaydı teslimat ya da nakit uzlaşısı ile kullanıldığı, aracı kuruluşlarca ihraç edilen menkul kıymet niteliğindeki bir sermaye piyasası aracıdır. Aracı kuruluş varantları opsiyon sözleşmelerine gösterdiği benzerlik nedeniyle opsiyon sözleşmelerinin menkul kıymetleştirilmiş bir çeşidi olarak kabul edilmektedir.

Bu kapsamda, aracı kuruluş varantlarından elde edilen gelirin kurum kazancına dahil edilmesi gerekmektedir."

2- "30.4. Vergi kesintisine tabi kazanç ve iratlar" başlıklı bölüme "30.4.9. Yıllık veya özel beyanname veren dar mükellef kurumların menkul sermaye iradı sayılan kazançlarından ana merkeze aktarılan tutarlar" bölümünden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bölüm eklenmiştir.

"30.4.10. Dar mükellef kurumlarca yapılan türev işlemlerde vergi kesintisi

30.4.10.1. Forward işlemleri

Türkiye'de bir işyeri ve daimi temsilcisi olmayan dar mükellef kurumlar tarafından forward işlemlerinden elde edilen kazancın niteliği ticari kazanç olup bu kazançlar üzerinden Kurumlar Vergisi Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca vergi kesintisi yapılmayacaktır.

30.4.10.2. Swap işlemleri

30.4.10.2.1. Para swapı

Türkiye'de bir işyeri ve daimi temsilcisi olmayan dar mükellef kurumlar tarafından para swap işlemlerinden elde edilen kazancın niteliği ticari kazanç olup bu kazançlar üzerinden Kurumlar Vergisi Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca vergi kesintisi yapılmayacaktır.

30.4.10.2.2. Faiz swapı

Türkiye'de bir işyeri veya daimi temsilcisi olmayan dar mükellef kurumlar açısından faiz swapı işlemlerinden elde edilen kazanç alacak faizi olarak değerlendirilecek, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 30 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi gereğince vergi kesintisi yoluyla Türkiye'de vergilendirilecektir.

Anılan maddenin Bakanlar Kuruluna verdiği yetkiye istinaden yayımlanan 2009/14593 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı² uyarınca bu kapsamda, yabancı devletler, uluslararası kurumlar veya yabancı bankalardan ya da bulunduğu ülkede mutad olarak kredi vermeye yetkilendirilmiş olup sadece ilişkili bulunduğu kurumlara değil tüm gerçek ve tüzel kişilere kredi veren kurumlara yapılacak faiz ödemeleri üzerinden %0, diğer kurumlara yapılacak faiz ödemeleri üzerinden %10 oranında vergi kesintisi yapılması gerekecektir.

Buna göre, Türkiye'de bir işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunmayan dar mükellefiyete tabi banka ve finans kurumlarının bu işlemlerden doğan kazançları üzerinden Kurumlar Vergisi Kanununun 30 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ve anılan Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca vergi kesintisi yapılması gerekmektedir.

Öte yandan, Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesinin (14) numaralı fıkrası uyarınca, yabancı banka ve finans kurumları dışında kalan ve Türkiye'de işyeri veya daimi temsilcisi bulunmayan dar mükellef kurumlar tarafından faiz swapı işlemlerinden elde edilen kazançların anılan madde uyarınca vergi kesintisine tabi olması durumunda, bu işlemlere yönelik olarak ayrıca Kurumlar Vergisi Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca vergi kesintisi yapılmayacaktır.

30.4.10.3. Opsiyon sözleşmeleri ve opsiyon primi

Tezgah üstü piyasalarda gerçekleştirilen opsiyon sözleşmelerinde, dar mükellef bir kurum tarafından, gerek opsiyon sözleşmesinden gerekse opsiyon priminden elde edilen kazançlar ticari kazanç olarak değerlendirilecek ve bu kazançlar üzerinden Kurumlar Vergisi Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca vergi kesintisi yapılmayacaktır.

Türkiye'de kurulu organize borsalarda gerçekleştirilen opsiyon sözleşmelerine ilişkin olarak izleyen bölümde yer alan açıklamaların dikkate alınması gerekecektir.

30.4.10.4. Vadeli işlem ve opsiyon borsası işlemleri

Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsasında gerçekleştirilen vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden elde edilen gelirler Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında vergi kesintisine tabi olup bu gelirler üzerinden Kurumlar Vergisi Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca ayrıca vergi kesintisi yapılmayacağı gibi dar mükellef kurumlar tarafından bu işlemler nedeniyle elde edilen gelirlerin özel beyanname ile beyan edilmesi söz konusu olmayacaktır.

30.4.10.5. Aracı kuruluş varantları

Türkiye'de bir işyeri ve daimi temsilcisi olmayan dar mükellef kurumlar tarafından, aracı kuruluş varantlarından elde edilen kazançlar ticari kazanç olarak değerlendirilecek ve bu kazançlar üzerinden Kurumlar Vergisi Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca vergi kesintisi yapılmayacaktır."

Tebliğ olunur.

1 3/4/2007 tarihli ve 26482 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

2 3/2/2009 tarihli ve 27130 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

